

3. Водзинская Л.П. Понятие установки, отношения, ценностной ориентации в социологическом исследовании / Л.П. Водзинская // Философские науки. – 1968. – № 2. – С. 48–54.

4. Депенчук Н.П. Нравственные аспекты современной экологии / Н.П. Депенчук, И.Д. Дроздова // Интегрирующая функция экологии в современной науке : сб. науч. тр. – К. : Наукова думка, 1987. – С. 17–31.

5. Дерябо С.Д. Экологическая педагогика и психология / С.Д. Дерябо, В.А. Ясвин. – Ростов н/Д : Феникс, 1996. – 477 с.

6. Иващенко С.Г. Концептуальні основи формування екологічного мислення та здібностей людини будувати гармонійні відносини з природою / С.Г. Иващенко, М.І. Дробноход. – К. : МАУП, 2000. – 76 с.

7. Сапожников С.В. Екологічна освіта студентів: вимоги до теоретичної підготовки / С.В. Сапожников // Актуальні проблеми соціальної педагогіки і психології. Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. – Х. : Каравела, 2000. – 76 с.

КРАМАРЕНКО Т.В.

ПРО ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕЛЕКТРОННОЇ ПОШТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ РІЗНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

На сьогодні завдяки входженню України у світовий освітянський простір та орієнтацію на ринок праці існує потреба в зміні організації підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах.

Слід зазначити, що сучасна економічна ситуація вимагає від випускників вищих навчальних закладів у практичній діяльності високої якості знань, відчуття нового, творчого підходу у вирішенні виробничих проблем та відносинах з партнерами, зокрема із зарубіжних країн.

Відомо, що підготовка з іноземної мови у вищій школі має ряд недоліків і потребує вдосконалення системи організації навчання. Створення ефективних дидактичних систем, використання нових інформаційно-комунікаційних технологій, форм і методів навчання, які забезпечать інтенсивне оволодіння системою знань, суттєво підвищить рівень діяльності студентів.

Вирішити цю проблему можна за допомогою форм і методів навчання, які передбачають використання інформаційних технологій, які б не тільки передавали сукупність знань, а й забезпечували оптимальний особистісний розвиток у цілому, трансформацію пізнавальної діяльності в професійну [1].

На сучасному етапі розвитку, розширення й поглиблення міжнародних, наукових, технічних контактів обов'язковою умовою успішної професійної діяльності фахівця є практичне володіння іноземною мовою.

Метою статті є ознайомлення з досвідом роботи зарубіжних колег у сфері викладання іноземної мови засобами інформаційних технологій на прикладі електронної пошти.

Електронна пошта як форма асинхронної комп'ютерно опосередкованої комунікації була названа головною з усіх Інтернет-ресурсів (Warschauer, Sheltzer, Meloni 2000). Завдяки еволюції у світі Інтернет, комп'ютерні технології пропонують викладачам іноземної мови величезні можливості: "...вони можуть бути засобом реального спілкування в певній мові, включаючи створення та обмін повідомленнями з іншими студентами на заняттях і за їх межами" (Warschauer) [7, с. 14]. Крім того, викладачі іноземної мови починають усвідомлювати вплив цього засобу на їх професію завдяки використанню електронної пошти під час іспитів та творчої взаємодії зі студентами. За останні роки дослідники з різних країн презентували багато інноваційних ідей застосування електронної пошти (далі – ЕП) при вивченні іноземної мови.

Педагогічними перевагами ЕП є розширення часу та місця для вивчення іноземної мови. Як зазначають дослідники, ЕП (e-mail) розширює можливості студентів та викладачів, надаючи змогу зустрічі та спілкування іноземною мовою поза стінами університету. Завдяки ЕП студентам не потрібно знаходитися у спеціальній кімнаті в певний час та день для того, щоб поспілкуватися з іншими іноземною мовою. Вони можуть відправляти ЕП зі зручного їм місця вдома (бібліотека, Інтернет-кафе). Такі просторові можливості надають більше вільного часу, який вони витрачають на написання та читання іноземною мовою в комунікативному контексті. Досить важливим моментом є те, що завдяки ЕП студентам не потрібно витратити кошти для подорожей за кордон тільки для того, щоб поспілкуватися.

На сьогодні існує багато публікацій, переважно зарубіжних, в яких детально обґрунтовано вирішення проблеми навчання іноземних мов різних за фахом студентів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема електронної пошти як ефективного засобу навчання.

Так, Ренкін (Rankin) відзначає, що додаткова взаємодія іноземною мовою забезпечує студентів ще більшою віддачею, ніж на звичайних заняттях [11]. Також ЕП дає можливість студентам спілкуватися з іншими в автентичних комунікаційних ситуаціях. Взаємодія за допомогою ЕП дає змогу відчувати реальність тих зусиль, які витрачаються під час спілкування, на відміну від штучного спілкування на заняттях. Таке спілкування є більш плідним та нагадує розмовну мову завдяки її неформальній та інтерактивній природі. На відміну від спілкування віч-на-віч, електронне листування відбувається в письмовій формі, що досить добре слугує тим, хто вивчає іноземну мову. Як наголошує дослідник Швієнкорст (Schwienkorst), "головною перевагою письмового спілкування (written communication) є можливість кожному студенту зберегти цілісне спілкування і мати величезні приклади використання мови у майбутньому" [12].

Викладачі іноземних мов досить часто стикаються з проблемою слідування розкладу та технологічним картам з певних тем, які повинні бути викладені за певний проміжок часу, а в результаті – на вільне спілкування залишається майже нічого. ЕП дає змогу студентам спілкуватися в контексті, де викладач не є головною особою. У комунікації за допомогою ЕП студенти мають можливість набути досвіду підвищеного контролю щодо

їх персонального навчання, самостійно обирати тему й змінювати напрям дискусії. Кінцевою метою є спілкування з іншими студентами іноземною мовою, а не написання тексту з величезною кількістю помилок.

За даними Beauvior, комп'ютерно опосередкована комунікація покращує участь студентів у групі на 100%. Інші дослідники зазначають, що студенти, які не бажають спілкуватися віч-на-віч, більш схильні до спілкування в електронному контексті [4].

Безумовно, ЕП може надати низку переваг для студентів та викладачів іноземної мови: наприклад, широке різноманіття видів діяльності, які успішно використовуються викладачами іноземної мови. Можемо поділити ці види діяльності на групові та одиночні обміни електронними повідомленнями.

Груповий обмін повідомленнями – ЕП дозволяє студентам практичну можливість взаємодіяти з іншими іноземною мовою. Студенти можуть створювати їх власні листи розсилки або викладачі можуть організувати лист групи. Дозволяючи зацікавленим особам підключитися до такого списку, ми створюємо додаткову можливість для автентичної комунікації іноземною мовою з іншими студентами, не враховуючи однокласників (Gonglewski). Також студенти можуть відвідувати дискусійні форуми, крім запланованих занять [6].

На думку Морана та Хевішера (Moran and Havisher), ЕП – це комунікаційно-письмовий засіб мови з елементами й письмового та розмовного мовлення. Оскільки ЕП відокремлена від безпосереднього контакту, великий тиск миттєвої відповіді зменшується, і студенти мають час для формування їх думок [9].

Спілкування через e-mail забезпечує допомогу студентам у підготовці до міжособистісної дискусії на заняттях, з одного боку, та покращенні письмових творів – з іншого (Van Hardle and Corl) [13]. Коли комунікація проводиться в рамках одного заняття, викладач легко може пов'язати комунікативне завдання з темою, яка обговорюється, а також розширити час для спілкування по даній темі. Викладач іноземної мови має можливість для розробки завдань з використанням ЕП як діяльності до початку занять, після занять та додаткових видів діяльності, що передбачають самостійну роботу студентів.

Розглянемо види діяльності, які викладач може застосовувати як самостійну роботу студентів до початку занять. Спираючись на власний досвід, хотілося б зазначити, що досить важко залучити студентів до діяльності на заняттях з іноземної мови без попередньої підготовки. Завдяки таким самостійним завданням до початку занять з використанням ЕП (pre-class assignments) приділяється велика увага основній роботі та зберігається багато часу під час заняття.

Інший приклад – це підготовка письмових завдань за допомогою ЕП. У цьому випадку викладач може запропонувати таку діяльність студентам: написати коротку біографію відомої персони на їх вибір. За допомогою ЕП студенти можуть співпрацювати за темами для цього завдання, тим самим

зберігаючи час на занятті. Крім того, можна ділитися набутими знаннями з певної теми перед тим, як виконувати вправи на прослуховування (listening comprehension exercise). До того, як прослухати певну тему на занятті, студенти обмінюються за допомогою ЕП своїми знаннями із цієї теми, залучаючи їх власний досвід.

Вважаємо за доцільне зазначити, що ЕП ефективна для попередньої підготовки дискусії. Дослідник Рамазані (Ramazani) ділиться досвідом використання такого виду діяльності, як “тижневe есе”. За декілька днів до занять його студенти передавали власні твори за допомогою ЕП. За такого підходу спостерігалася більш ґрунтовна підготовка студентів для обговорення твору на занятті. Подальша реалізація цієї ідеї через роздатковий матеріал дає змогу активізувати студентів для участі в мозковій атаці й стимулювання дискусії [5; 10].

Розглядаючи діяльність студентів після занять (post class activities), можна зазначити, що викладачі мають змогу створювати електронні завдання для того, щоб закріпити або розширити те, що студенти вже зробили на занятті. Такий метод заохочує студентів до того, щоб повторити обговорення на занятті, що дає їм можливість повторити або прояснити думки, які були висловлені під час дискусії. У діяльності після занять студенти також можуть використовувати новий словниковий запас або структури, які були запропоновані на занятті.

Доцільним є метод кейсів. Наведемо приклад його застосування під час вивчення ділової англійської мови (див. рис.).

“Case Study” передбачає різноманітні види діяльності студентів щодо розв’язання проблемних ситуацій, підготовки, аналізу, передавання й одержання інформації за допомогою електронної пошти. Студенти намагаються самостійно з’ясувати сутність проблеми й визначити власну позицію в оцінці ситуації, продумати відповіді на питання та знайти конкретні шляхи вирішення проблеми; відбувається обмін думками; з’ясовуються інтелектуальні лідери, здатні пропонувати шляхи вирішення проблем після групового обговорення.

Цікавими для нас виявилися думки Баумана (Bauman), який пропонує збагатити розмовну діяльність на другому занятті за допомогою застосування ЕП між групами. Упродовж одного заняття він давав студентам роздатковий матеріал, на якому були описані три види злочину. У малих групах студенти обговорювали випадки та досягали рішення щодо покарання підозрюваних. Як домашнє завдання він просив кожного студента написати оригінальний випадок та надіслати йому на ЕП. Потім він надсилав по ЕП два випадки кожному студенту з інструкцією вивчити випадки та запропонувати методи покарання, до того як іти на заняття. На другому занятті студенти, які отримали однакові завдання, збиралися разом, обговорювали думки та намагалися дійти згоди щодо покарання. На думку Баумана, завдяки обміну матеріалами між студентами групи в письмовій формі та їх обговоренню результати були досягнуті поза основним часом за-

нять. За допомогою таких вправ безцінний час на занятті зберігався для міжособистісної взаємодії (face-to-face interaction) [3].

6 Organising a conference

CASE STUDY

Background

VMI, an international financial services company based in Valencia, Spain, is holding its first international conference later this year. The Chief Executive, senior managers at head office and about fifty managers from its overseas subsidiaries and sales offices will attend. The aims of the conference, in order of priority, are:

- to allow managers to get to know each other and become a stronger international team.
- to thank managers for their hard work.
- to discuss how the company can improve its products and services.

The conference will take place in July. Participants arrive on Friday evening and leave on Monday morning. The budget is \$2,000 per participant.

This is an important event and the Marketing Department must plan it carefully. The venue they choose must have:

- reasonable access to an international airport.
- one large conference room.
- preferably four or more seminar rooms.
- a choice of activities outside the main conference programme.

The marketing team sent out a questionnaire to find out what type of venue the participants preferred. They have selected four to choose from. All prices include the cost of flights.

Preferred location

• Seaside	24	• City	28
• Out of town	23	• Island	25

Task

You are members of VMI's Marketing Department.

- 1 Work in small groups. Discuss which hotel best meets the requirements of the conference.
- 2 Meet as one group and listen to each other's ideas.

Writing

As Chief Executive of VMI write an e-mail inviting the overseas sales managers to attend this year's conference. Inform them of the dates, the purpose of the conference and the details of the location.

Writing file page 133

(Photograph of people at a conference)

(Screenshot of an email: "I am writing to invite you to attend this year's conference. It will be held ...")

Рис. Приклад застосування методу кейсів під час вивчення ділової англійської мови

Мантегі (Mantegi) пропонує інший вид електронного завдання на прикладі читання. На першому занятті студенти читають випадок із життя та обговорюють статтю, її особливості та лінгвістичну структуру. Потім вони разом створюють історію за допомогою ЕП. Кожен студент створює новий сюжет і додає його до історії після того, як прийде його черга [8].

З метою встановлення ефективної взаємодії між студентами доцільною є технологія “читацький гурток”, яка передбачає обговорення прочитаного матеріалу поза заняттям за допомогою електронної пошти. Викладач розподіляє студентів на підгрупи (по 4–5 студентів). Потім їм пропонують прочитати статтю, після чого вони можуть відправляти свої відгуки по електронній пошті іншим членам групи [2].

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що досвід зарубіжних колег у сфері інформаційно-комунікативних технологій та викладання іноземних мов варто використовувати в навчальному процесі ВНЗ під час організації занять з іноземної мови, особливо серед студентів, які старанно намагаються оволодіти іноземною мовою.

Література

1. Владимірова Л.Н. Інтернет на уроках іноземної мови / Л.Н. Владимірова // Іноземні мови в школі. – 2002. – № 3. – С. 39–41.
2. Полат Е.З. Інтернет на уроках іноземної мови / Е.З. Полат // Іноземні мови в школі. – 2001. – № 2. – С. 14–20; № 3. – С. 5–12.
3. Bauman J. Extend class discussion activities via cyberspace. In K. Ryan (Ed.), *Recipes for Wired Teachers*. – Tokyo : Japan Association of Language Teaching, 2000. – P. 54–55.
4. Beauvois M.H. Computer-Mediated Communication (CMC): Technology for Improving Speaking and Writing. In Michael D. Bush and Robert M. Terry (Eds.), *Technology-Enhanced Language Learning*. – Lincolnwood, IL: National Textbook Company, 1997. – P. 165–184.
5. Corio R., Meloni C. The Guidelines Net Project. *Computer Assisted English Language Learning*, 1995. – № 6(3). – P. 20–24.
6. Gonglewski, M. Linking the Internet to the National Standards for Foreign Language Learning. *Foreign Language Annals*. – 1999. – № 32(3). – P. 348–362.
7. Warschauer (Ed.), *Virtual connections: Online activities & projects for networking language learners*. – Honolulu : University of Hawai'i Press. – P. 179–180.
8. Manteghi C. The collaborative fairy tale. *Virtual connections: Online activities & projects for networking language learner*. – Honolulu : University of Hawai'i Press, 1995. – P. 20–21.
9. Moran C., Hawisher G. The rhetorics and languages of electronic mail. In I. Snyder, (Ed.), *Page to screen. Taking literacy into the electronic era*. – London : Routledge, 1998. – P. 80–101.
10. Ramazani J. Student writing by e-mail: Connecting classmates, texts, instructors. Retrieved from the World Wide Web on 1994. – February 2, 2001. – Режим доступу: <http://www.virginia.edu/~trc/tcemail.htm>.
11. Rankin W. Increasing the communicative competence of foreign language students through the FL chatroom. *Foreign Language Annals* 1997. – № 30 (4). – P. 542–546.
12. Schwienkorst K. The “third place” – virtual reality applications for second language learning. *ReCALL*. – 1998. – № 10 (1). – P. 118–126.
13. Van Handle D.C., Corl K.A. Extending the dialogue: Using electronic mail and the Internet to promote conversation and writing in intermediate level German language courses. *CALICO Journal*. – 1998. – № 15(1–3). – P. 129–143.
14. Warschauer M., Shetzer H., Meloni C. *Internet for English teaching*. Alexandria, VA: TESOL Publications, 2000.